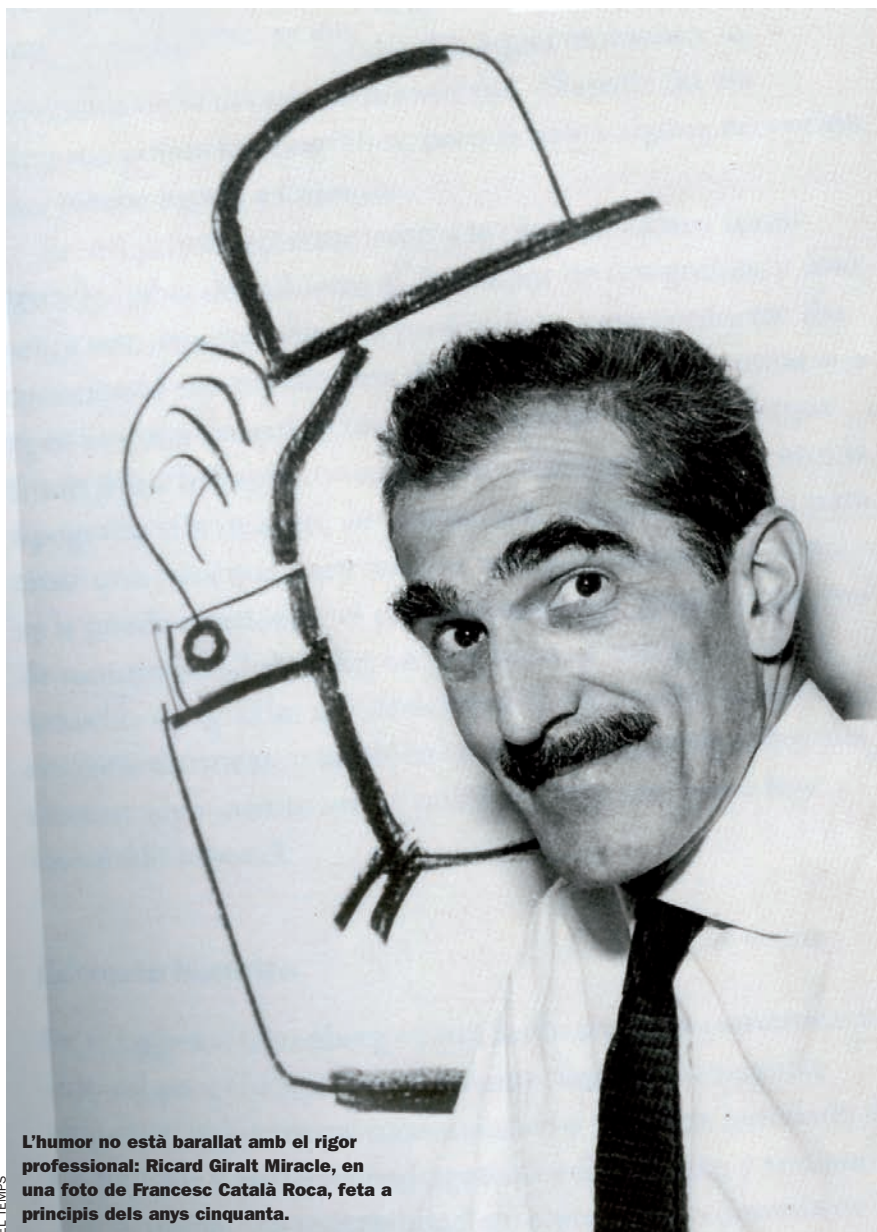

Ricard Giralt Miracle, el gran amic, el gran amant, de l'art gràfic

L'humor no està barallat amb el rigor professional: Ricard Giralt Miracle, en una foto de Francesc Català Roca, feta a principis dels anys cinquanta.

EL TEMPS

Un grafista i dissenyador únic, amb una obra única, gestada en els difícils anys del franquisme. L'obra de Ricard Giralt Miracle ha estat estudiada per Josep Lluís Martín Montesinos, professor de la Universitat Politècnica de València i editor de Campgràfic.

Ha estat el gran amic –i el gran amant– de l'art gràfic, fins al punt que, com feien els burgesos potentats, li va posar un pis. Ricard Giralt Miracle (Barcelona 1911-1994) va decidir obrir un estudi taller d'arts gràfiques en els miserables i difícils anys quaranta, amb l'objectiu d'omplir una escletxa de color, imaginació i modernitat en la pesada llosa pseudofeixista imperant.

La seva vida és un cant a la independència. A causa d'aquesta passió, va fundar l'any 1947, sota el nom d'Institut d'Art Gràfic, l'estudi taller Filograf. *Filo graf* significa, en grec, amic de l'art gràfic. Va utilitzar el grec perquè no podia utilitzar el català.

La impremta li permetia controlar tots els components de la producció, des del paper i la tinta fins a la impressió. I li garantia una font d'ingressos –la dels encàrrecs– que li va deixar les mans lliures –i la tranquil·litat necessària– per projectar, sobre cartells, anuncis, targetes postals, felicitacions, catàlegs i llibres la seva personalitat, el seu gest estètic.

Per tal de reforçar el control sobre l'ampli ventall de productes que elaborava, va fundar una editorial, l'Editorial PEN, projecte en el qual va comptar amb un assessor il·lustre, Joan Eduard Cirlot.

Però sense abandonar els encàrrecs. Una de les seves creacions més destacades va ser el disseny de les cobertes de les novel·les de Simenon editades per Ferran Canyameres entre el 48 i el 53.

Ni oblidar la seva confessió evangèlica: va renovar el disseny de moltes publicacions protestants.

Filograf era un laboratori experimental i tenia una filosofia. Ho diu Josep Lluís Martín Montesinos (València, 1952), professor de la Universitat Politècnica de València, en la seva tesi doctoral, ara transformada en el lli-

bre Ricard Giralt Miracle. *El diàleg entre la tipografia y el disseny gràfic*, publicat per l'editorial valenciana Campgràfic, la que ens ha fet conèixer els grans clàssics de la tipografia i el disseny gràfic.

“Més que un taller –escriu Martín Montesinos– va ser un laboratori, un espai de creació i experimentació en el qual no hi havia distinció entre l'estudi gràfic i el taller de màquines, i on Ricard Giralt Miracle va fer coincidir la vocació amb la feina.”

La llibertat i la independència que el taller li oferia li va permetre, finalment, recuperar la millor tradició de la impremta catalana.

Era –i és– excepcional que els dissenyadors gràfics coneguessin amb detall els aspectes teòrics i pràctics del procés d'impressió. Com també era excepcional que un professional de la impremta tingués formació teòrica.

Ricard Giralt Miracle, en canvi, dominava els dos camps. Gràcies al control absolut de la impressió, va aconseguir reorientar la seva carrera de dibuixant cap a la de dissenyador i editor de llibres d'artista.

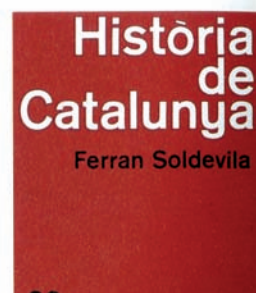
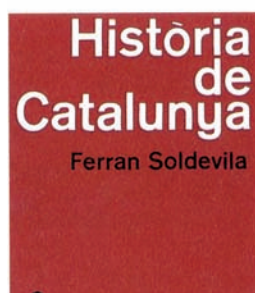
Això va convertir el taller en un espai de trobada d'artistes i intel·lectuals, des de poetes i pintors fins a arquitectes.

Arquitectes, sí. Martín Montesinos considera que en els inicis de Filograf cal destacar els treballs que li va encarregar el Grup R, perquè d'alguna manera marquen el canvi que va de l'etapa noucentista de la impremta de Seix i Barral cap a un esperit d'avantguarda.

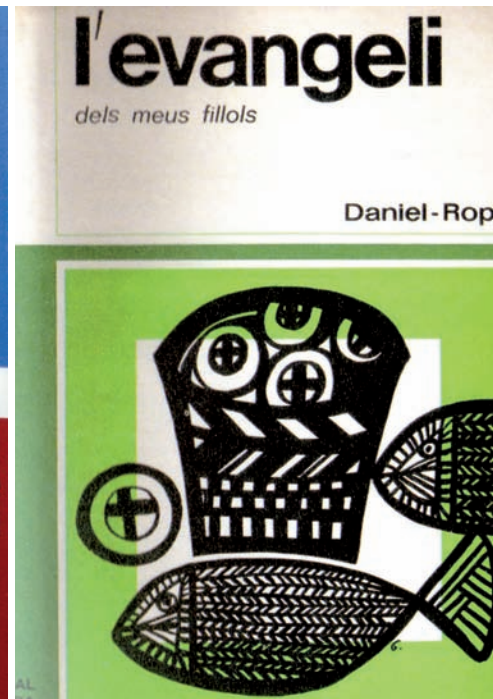
El Grup R (1951-1961) impulsava, i reclamava, la modernització de l'arquitectura catalana, emmirallant-se amb els nous corrents europeus i americans, i considerant-se hereu del GATCPAC, l'associació creada per Josep Lluís Sert a Barcelona el 1929.

El grup es va fundar l'agost de 1951, amb Oriol Bohigas com a secretari. Josep Pratmasó n'era el president i la resta de la junta directiva estava formada per Antoni de Moragas, Josep Maria Sostres, Josep Martorell, Josep Antoni Coderch i Manuel Valls.

La difusió de l'ideari del grup es va fer a través d'exposicions i debats. Calia un dissenyador gràfic que creés la imatge del grup, logotip inclòs, amb una estètica que sintonitzés amb

EL TEMPS

EL TEMPS

EL TEMPS

El logotip del Grup R. A dalt, cobertes de dos títols amb dos volums cadascun: l'obra col·lectiva *Un segle de vida catalana 1814-1930* (1961) i la *Història de Catalunya* (1963), de Ferran Soldevila. Sobrecoberta del llibre de Daniel-Rops *L'Evangeli dels meus fills* (1968), de l'Editorial Andorra.

la doctrina de la colla, i es va pensar en Filograf. Ricard Giralt Miracle va dissenyar el logo a partir d'una *g* minúscula i un punt, i una *R* majúscula, logotip de gran potència plàstica i d'una llegibilitat impecable. I el que Martín Montesinos considera que és més important per a l'objectiu final: obtenir un resultat modern de fort impacte bo i utilitzant dues lletres de famílies clàssiques.

Curiosament, quan l'any 1994 l'editorial Gustavo Gili va publicar un llibre dedicat al grup, va il·lustrar la coberta amb un disseny nou –sense la *g* minúscula– que, segons Giralt Miracle,

havia perdut tota la seva força.

Es pot apreciar, entre més dissenys, el logotip original del Grup R a la coberta del llibre d'Enric Satué *El libro de los anuncios III. Volver a empezar* (1940-1962).

Les “plaquettes”. Ricard Giralt Miracle no en tenia prou amb els encàrrecs per projectar la seva personalitat artística i per això va pensar en la *plaquette*, petit quadern il·lustrat que el romàntic dissenyador enviava a amics i clients durant les festes de Nadal, però també a l'estiu.

Constitueixen, considera Martín Montesinos, la seva obra més genuïna. I més excepcional, cal afegir, perquè normalment les edicions de bibliòfil –venals o no– estan protagonitzades per un escriptor i un dibuixant o gravador, poques vegades per un grafista. Giralt Miracle les va crear des del Nadal de 1953 fins al Nadal de 1994, és a dir, fins al darrer dels seus dies. En va editar més de cinquanta. Amb aquestes publicacions amb missatges tan personals, a mig camí entre les arts gràfiques tradicionals, la poesia visual i la bibliofília, “el nostre autor va assolir obres singulars i úniques”, diu Martín Montesinos. Com única i singular va ser tota la seva vida.

Lluís Bonada